

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/5/2015
Identifikačné číslo spisu: 5014200777
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:5014200777.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Ľubice Filovej v právnej veci žalobcu: G. X., nar. XY, O., zastúpený: Advokátska kancelária Gallo, s.r.o., Jilemnického 30, Martin, IČO: 367 15 352, so sídlom Jilemnického č. 30, Martin, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej číslo 23472-2/2014-BA z 13. mája 2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 22. októbra 2014, č.k. 21S/115/2014-39, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 22. októbra 2014, č.k. 21S/115/2014-39, m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej číslo 23472-2/2014-BA z 13. mája 2014, ako aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Martin číslo: 700-2011298113-GC04/13 z 27. novembra 2013 z r u š u j e a v e c v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.

Žalobcovi náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom zamietol žalobu a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca sa domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 23472-2/2014-BA z 13.05.2014, ktorým zmenila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Martin č. 700-2011298113-GC04/13 z 27.11.2013 tak, že z jeho výrokovej časti vypustila text „§ 152a zákona v znení neskorších predpisov“ a v ostatnom toto rozhodnutie potvrdila. Žalobca v žalobe namietal, že žalovaná nedostatočne zistila skutočný stav vecí a považovala ho za samostatne zárobkovo činnú osobu až od pridelenia osvedčenia o daňovom identifikačnom čísle, t.j. od 06.12.2011. Poukázal na to, že ako samostatne zárobkovo činnnej osobe (ďalej len „SZČO“) mu správca dane prideliť DIČ už v roku 2006, pod týmto podával daňové priznania v rokoch 2007 až 2010, ako aj za rok 2011. Za v rozpore so zákonom žalobca považoval postup žalovanej a prvostupňového správneho orgánu, v dôsledku ktorého celoročný príjem za rok 2011 bol považovaný za príjem žalobcu v období od 06.12.2011 do 30.12.2006, a na tom základe mu bolo nesprávne predpísané dlžné poistné za obdobie

september 2012 až jún 2013.

Krajský súd mal preukázané, že žalobca bol registrovaný od 06.12.2011 z úradnej moci na základe živnostenského oprávnenia s dátumom začiatku činnosti od 10.03.1993 a osvedčenie o registrácii a pridelení daňového identifikačného čísla (DIČ) bolo vydané 06.12.2011. Na tom základe dospel k záveru, že v zmysle novo definovaného postavenia SZČO, uvedeného v § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, žalobca nadobudol v roku 2011 status SZČO až dňom 06.12.2011. Nebolo pritom sporné, že žalobca sa odhlásil z poistenia ku dňu 01.01.2011 a opätovne sa doň prihlásil ku dňu 06.12.2011. Taktiež nebolo sporné, že žalobca podal za rok 2011 daňové priznanie, v ktorom uviedol príjmy z podnikania v sume 10233,42 €. Podľa názoru krajského súdu preto žalovaná nepochybila, keď z uvedeného príjmu vychádzala pri predpísaní poistného za september 2012 až jún 2013. Žalobu z toho dôvodu zamietol.

Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včas podaným odvolaním z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Pridržiaval sa dôvodov žaloby. Zdôraznil, že DIČ mu bolo pridelené už v roku 2006, správca dane mu registráciu nikdy nezrušil. Krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 31 ods. 13 zákona č. 511/1992 Zb. a uplatnil ho tak, ako keby žalobca pred 06.12.2011 u správcu dane nebol registrovaný. Uspokojil sa len s tvrdením správcu dane, že došlo k registrácii z úradnej moci.

Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny. Za nedôvodné považovala tvrdenie žalobcu, že Sociálna poisťovňa bola povinná preskúmať údaje uvedené v potvrdení Daňového úradu Martin. Podmienkou na nadobudnutie statusu SZČO podľa § 5 zákona o sociálnom poistení nie je pridelenie DIČ, ale registrácia na príslušnom daňovom úrade v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Konanie o odvolaní proti rozsudku krajského súdu začalo pred 01.07.2016, preto odvolací súd postupoval v odvolacom konaní podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 110 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Žalobca v žalobe namietal, že žalovaná ho svojím postupom obrala o jeden rok poistenia, a že odhlášku z poistenia ku dňu 31.12.2010, ako aj prihlášku do poistenia od 06.12.2011 podal na nátlak pracovníčky pobočky Sociálnej poisťovne.

Z administratívneho spisu vyplýva, že predmetná odhláška ako aj prihláška boli podané na pobočke v ten istý deň, 20.11.2013.

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe vzniká za podmienok podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zo zákona, teda bez ohľadu na to, či, resp. kedy si SZČO splní svoju povinnosť podať prihlášku, resp. odhlášku z poistenia (§ 228 zákona o sociálnom poistení).

Podstatou žalobných, ako aj odvolacích námietok bola námietka, že žalobcovi bolo daňové identifikačné číslo (DIČ) XXXXXXXXXX pridelené dávno predtým, ako správca dane žalobcovi dňa 06.12.2011 vydal osvedčenie o registrácii a pridelení DIČ, pričom pod uvedeným DIČ žalobca v zákonnej lehote

podával daňové priznania k dani z príjmov fyzickej osoby nielen za rok 2011, ale aj za roky 2006 až 2010, čo mala žalovaná zo svojej evidencie zistiť.

Žalobca súčasne namietal, že aj v prípade, ak by podľa § 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.01.2010 je považovaný za SZČO až od 06.12.2011, preskúmaným rozhodnutím žalovanej a prvostupňového rozhodnutia pobočky došlo k nesprávnemu určaniu poistného za obdobie september 2012 až jún 2013, lebo tieto správne orgány považovali za jeho príjem získaný v dobe od 06.12.2011 do 31.12.2011, jeho celoročný príjem (od 01.01.2011 do 31.12.2011).

Podľa § 5 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) v znení účinnom do 31.12.2010 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie prevádzkovať živnosť.

Podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z.z., účinnom od 01.01.2011 do 31.12.2013 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa osobitného predpisu 8) v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.

V zmysle odkazu pod čiarou 8) osobitným predpisom je ustanovenie § 31 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

Zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení je dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, teda príjmu uvedeného v § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov.

Predmetom dane z príjmu podľa § 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov sú príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu.

Príjmom z podnikania na účely zákona o dani z príjmov sú napríklad príjmy zo živnosti (§ 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 595/2003 Z.z.).

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení účinnom do 31.12.2011 (ďalej len „zákon o správe daní“) fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá na území Slovenskej republiky získa povolenie alebo oprávnenie na podnikanie je povinná požiadať miestne príslušného správcu dane o registráciu do 30 dní od získania povolenia alebo oprávnenia na podnikanie. Na účely tohto zákona sa za deň získania povolenia alebo oprávnenia na podnikanie považuje deň, keď je fyzická osoba alebo právnická osoba podľa osobitných zákonov oprávnená začať podnikat' na území Slovenskej republiky.

Podľa § 31 ods. 11 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení účinnom do 31.12.2011 správca dane prideli zaregistrovanému daňovému subjektu daňové identifikačné číslo a o vykonanej registrácii vydá osvedčenie, na ktorom uvedie identifikačné číslo pre konkrétny druh dane. Toto číslo je daňový subjekt povinný uvádzať na všetkých dokladoch, ktoré bude vydávať, a tiež pri styku so správcom dane. Ak sa daňový subjekt registruje podľa osobitného zákona, na dokladoch je povinný uvádzať iba číslo, ktoré mu správca dane prideli pri tejto registrácii. Daňovým identifikačným číslom, ak ide o fyzickú osobu, je identifikátor určený správcom dane. Fyzická osoba, ktorá nie je povinná sa podľa tohto alebo osobitného zákona registrovať, je povinná pri styku so správcom dane uvádzať rodné číslo.

Podľa § 31 ods. 12 zákona o správe daní ak nespĺní daňový subjekt svoju registračnú povinnosť podľa tohto zákona alebo osobitného zákona, urobí tak správca dane z úradnej moci bezodkladne po zistení

skutočností odôvodňujúcich takýto postup. O registrácii z úradnej moci správca dane vydá daňovému subjektu osvedčenie o registrácii a prideli mu identifikačné číslo pre konkrétny druh dane. Súčasne vyzve daňový subjekt na splnenie povinností podľa odseku 9. Ak po splnení povinností daňovým subjektom podľa odseku 9 správca dane zistí, že je potrebné vykonať zmeny v osvedčení o registrácii, na vykonanie týchto zmien sa primerane vzťahuje odsek 13.

Z analytického listu daňového subjektu, založeného do administratívneho spisu žalovanej pod č.l. 13 vyplýva, že žalobca bol v evidencii Daňového úradu Martin na účely dane z príjmu fyzických osôb evidovaný od 01.01.1993 do 05.12.2011 a registrovaný bol od 06.12.2011 do 31.12.2011 (od 01.01.2012 je na túto daň registrovaný Daňovým úradom Žilina).

Podľa potvrdenia Daňového úradu Martin z 29.04.2011 je žalobca registrovaný od 06.12.2011 z úradnej moci.

Žalobca v daňovom priznaní k dani z príjmu za rok 2011 uviedol príjem zo živnosti, ktorý je čiastkovým základom dane v sume 10233,42 € a to za 12 mesiacov.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2013 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 01. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak tento zákon neustanovuje inak.

Povinné poistenie SZČO vzniká a zaniká zo zákona, za podmienok uvedených v § 21 ods. 1, a to bez ohľadu na to, či si fyzická osoba povinnosti podľa § 228 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2014 splní alebo nie. Nesplnenie týchto povinností však môže mať za následok uloženie pokuty podľa § 239 zákona.

Podľa § 195 ods. 1 zákona o sociálnom poistení organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

Podľa § 293bp ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ktoré je prechodným ustanovením, účinným od 01.01.2011, ak fyzická osoba je zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010 a toto právne postavenie trvá aj po tomto dni, je zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba aj podľa zákona účinného od 01. januára 2011.

Z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 543/2010 Z.z., ktorým bolo do zákona o sociálnom poistení vložené ustanovenie § 250bp ods. 1 vyplýva, že úmyslom zákonodarcu bolo pri prechode na novú právnu úpravu zachovať právne postavenie zamestnanca, zamestnávateľa a samostatne zárobkovo činnnej osoby aj po nadobudnutí účinnosti tejto novely.

Z uvedeného potom vyplýva, že žalobca na základe živnostenského oprávnenia bol považovaný za SZČO podľa § 5 písm. b/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010. Jeho právne postavenie na základe trvania živnostenského oprávnenia aj po 31.12.2010 mu preto v súlade s § 293bp zachováva jeho právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby aj podľa zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.01.2011, a to bez ohľadu na to, že registrovaný podľa § 31 zákona o správe daní bol až dňom 06.12.2011 a v období od 01.01.2011 do 05.12.2011 nespĺňal podmienky uvedené v § 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.01.2011.

Na základe vyššie uvedeného mal odvolací súd za preukázané, že žalobca mal postavenie SZČO na účely zákona o sociálnom poistení nielen do 31.12.2010 podľa § 5 písm. b/ tohto zákona, ale že toto postavenie SZČO na účely zákona o sociálnom poistení mu z titulu trvania oprávnenia prevádzkovať živnosť v súlade s § 293bp tohto zákona trvalo aj v období od 01.01.2011 do 05.12.2011 a na základe registrácie od 06.12.2011 do 31.12.2011, teda počas celého kalendárneho roka 2011.

Žalovaná ako aj prvostupňový správny orgán pri vymeraní dlžného poistného vychádzali z nesprávneho právneho názoru, že žalobca bol poistený až od 06.12.2011 a na tom základe za jeho príjem od 06.12.2011 do 31.12.2011 považovali príjem zo živnosti, priznaný v daňovom priznaní za rok 2011 za celý kalendárny rok. Vzhľadom na vyššie uvedené tento postup a rozhodnutie oboch správnych orgánov boli nesúladne so zákonom.

Odvolací súd po preskúmaní rozhodnutia a postupu žalovanej v medziach žaloby a odvolania dospel k záveru, že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov a rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňového správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250j ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p. zmenil, rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňové rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní sú žalovaná, ako aj prvostupňový správny orgán, viazané právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 O.s.p.). Ich úlohou v ďalšom konaní bude rozhodnúť o trvaní poistenia žalobcu aj v období od 01.01.2011 pred 06.12.2011, prípadne aj o vymeraní dlžného poistného v období od 01.09.2012 do 30.06.2013.

O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods.1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Žalobca bol v konaní plne úspešný a hoci uplatnil právo na náhradu trov konania, výšku týchto trov v zákonnej lehote nevyčísľil, preto mu odvolací súd takú náhradu nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.